

Postajati drugi, postajati bog v Zupanovem *Potovanju na konec pomladi*

Robert Kuret

Neodvisni raziskovalec
kuret.robert@gmail.com

Članek s pomočjo Girardove teorije mimetične želje analizira osrednji odnos v romanu Vitomila Zupana Potovanje na konec pomladi, in sicer med profesorjem slovenščine in njegovim občudovanim dijakom Tajsijem. Tajsija bomo tako razumevali v okviru Girardovega koncepta modela želje, ki profesorju predstavlja orientir glede izbire lastnih objektov želje, obenem pa tudi željeno identiteto. Profesor se vedno bolj spreminja v Tajsija in pride do pojavnosti obsedenosti, ko se zdi, da prek profesorja govori in deluje le še Tajsij. To predstavlja enega od aspektov subjektive transformacije v občudovani model. Pri tem bomo mimetično teorijo dopolnili z Žižkovim branjem Lacana ter ugotovili, da transformacija v drugega poteka tudi na simbolni ravni prevzemanja mesta drugega v strukturi odnosov. Transformacija v občudovani model pa naj bi v končni fazi subjektu prinesla spoznanje, da polno bitje brez manka ne obstaja.

Ključne besede: literatura in psihoanaliza / slovenska književnost / Zupan, Vitomil: *Potovanje na konec pomladi* / literarna interpretacija / mimetična želja / idealni jaz / mentor-učenec / Girard, René

Francoski filozof, teolog in antropolog René Girard je trdil, da se veliki romanopisci, ki jih je analiziral v svoji prvi študiji *Romantična laž, romaneskna resnica*¹ – Cervantes, Flaubert, Stendhal, Dostojevski in Proust –, ne ukvarjajo toliko s potjo, ki jo mora prehoditi subjekt, da bi si pridobil objekt želje, temveč s procesom, kako neki objekt sploh postane objekt želje (Girard, *Deceit* 219). Pri odgovoru na to vprašanje je Girard kot ključni koncept v odnosu subjekta do objekta poudaril model želje oziroma mediatorja, ki je nujen za rojstvo subjektive želje. Subjekt, ki v lastni eksistenci občuti temeljni manko, bo ta manko skušal zapolniti tako, da si bo pridobil objekt, ki pa je že v domeni modela:

---

¹ *Mensonge romantique et vérité romanesque*, v angleškem prevodu *Deceit, Desire and the Novel*.

model ta objekt prav tako želi oziroma ga ima (21).² Drugi kot model želje je namreč v subjektivih očeh superiornejše bitje brez manka, ki mu želi subjekt postati podoben tako, da poskuša prepoznati njegove attribute in si jih prisvojiti (64, 283). V te objekte subjekt namreč projicira skrivnost modelove polne biti, ki jo želi pridobiti zase. Subjekt torej občuduje polnejšega drugega in si želi tisto, kar ta drugi želi/ima, saj se mu zdi, da mu bo tako sam postal podoben, da bo stopil na njegovo mesto, skratka, postal on. V članku se bomo podrobneje ukvarjali s subjektovo transformacijo v občudovanega drugega v romanu Vitomila Zupana *Potovanje na konec pomladi*.

V *Potovanju* sta v odnosu subjekta in modela, torej nekakšnega učenca in mentorja, neimenovani profesor slovenščine in njegov dijak Tajsij. Profesor povsem občuduje Tajsija: občuduje njegovo pisanje, njegovo intenzivno življenje, polnost njegovega čustvovanja in dejstvo, da ga imajo kljub groznemu obnašanju vsi radi. Profesor želi postati kot Tajsij in ga sčasoma začne vse bolj posnemati.³

Gre torej za situacijo dvojnikov, kjer je pomemben trenutek identifikacije. Zgodbe o dvojnikih, kot recimo znani roman Dostojevskega, so zgodbe o ukradenih identitetah, v katerih subjekt občudovanega drugega doživi le kot bolje realizirano verzijo samega sebe. Dvojnik ima subjektovo podobo, s čimer je še bolj poudarjeno dejstvo, da uzurpirajo mesto, na katerem je bil prvotno subjekt.

Prvi signal njunega dvojništva je profesor prepoznal v podobnosti njunih izkušenj glede pisanja. Profesor je namreč postal pozoren na Tajsija, ko mu je ta nekega dne prinesel svoje poskuse literarnega ustvarjanja. To je profesorja spomnilo na lastna študijska leta, ko je tudi sam svojemu profesorju prinesel lastno pisanje. Trepetal je, kaj si bo profesor mislil, in fantaziral, kako bo ganjeno prebiral njegove zgodbe. A kot je kasneje odkril, se profesor njegovega izdelka sploh ni pritaknil. Tudi sam želi od začetka s Tajsijem narediti podobno, a se vseeno odloči, da mu bo dal priložnost, vendar so njegova pričakovanja nizka. Tajsijev talent pa ga osupne, saj vidi, da je že kot srednješolec veliko bolj nadarjen, miselno napreden, drzen, duhovit in resnicoljuben, kot je bil sam v študentskih letih.

² O mehaniki vzpostavljanja drugega kot modela in o bistveni razliki med želiti in imeti, ki je Girard ne razdela podrobneje, prim. Kuret 123–126.

³ A to posnemanje kmalu postane dvosmerna cesta, saj tudi Tajsij začne posnemati profesorja. Ta pojav recipročnosti Girard imenuje dvojna mediacija, kjer vlogi subjekta in modela, učenca in mentorja nista več jasno razločljivi, saj naraščajoča bližina subjekta in modela zabriše mejo med njima, še posebej, če se drugi, ki ga subjekt postavi za model želje, te svoje vloge ne zaveda (Girard, *Resurrection* 76).

To profesorjevo dojemanje Tajsija lahko razumemo v okviru lacanovske imaginarne faze. V tej fazi otrok prvič vidi samega sebe kot celoto. Pred tem se je počutil, kot da je njegov obstoj raztreščen, njegovo telo razkosano, identificiral se je z materinim obrazom in ostalimi objekti, s katerimi je prišel v kontakt. Otrok se torej v imaginarni fazi prvič dojame kot celosten, a ta podoba celote je zunaj njega, v njegovem zrcalnem odsevu, v drugem (Virk 153). Celovitost jaza, (po)polnost samega sebe, je torej prisotna v drugem, natančneje, v podobi drugega. Lahko bi rekli, da je profesor v Tajsiju videl boljšo verzijo sebe, svoj idealni jaz, ki je imaginarna identifikacija s podobo, v kateri je subjekt samemu sebi všeč in ki jo želi prevzeti – oziroma ki predstavlja to, kar bi rad bil (Žižek, *Sublime* 116, 121).⁴ Preprosteje rečeno, subjekt vidi usodo drugega, do katere se sam čuti upravičenega in ki jo ima za svojo lastno. Usoda drugega bi morala biti njegova usoda. A če izvzamemo to identifikacijo, sta si profesor in Tajsij različna, kot so si po navadi dvojniki. Tajsij je priljubljen, profesor ni, Tajsij je talentiran, profesor ni, Tajsij živi življenje, ki je na videz brez skrbi, profesor se mora stalno bojevati, Tajsij se stalno šali, profesor je resnoben itd.

Zanimivo je, da so dozrajšnji interpreti *Potovanja* Tajsija prej ali slej opisali kot profesorjev alter ego. »Ta skromni človeček – Profesor – si je v sanjah in željah ustvaril svojo protipodobo, poveličanje, alter ego. Tajsija« (Kermauner 191). Ali: »[S]voj drugi, občudovani in zatajevani jaz pa [profesor] vidi v nadarjenem učencu Tajsiju« (Borovnik 167). Tajsij je torej razumljen kot realizacija profesorjevih želja, kot profesorjev izpuščeni in polno realizirani jaz. To branje seveda korenini v prej omenjenem psihoanalitičnem branju zrcalne faze; subjekt vidi sebe v svoji popolno realizirani podobi šele v drugem. A drugi po tej interpretaciji ni zares drugi, ampak je le subjektova zrcalna podoba, nekakšen idealni jaz. Drugi ni nič drugega kot subjekt brez vseh svojih inhibicij. Tako branje vzpostavi primarnost subjekta v odnosu do drugega. Profesor je po mnenju Alenke Koron »anarhoidni meščanski individualist«, njegova »akcija [pa je] osmišljena v projektu spontanoosti in samoosvobajanja« (Koron 29), kar zopet postavlja profesorja na primarno mesto.

A če beremo *Potovanje* z Girardovo mimetično teorijo, se to zaporedje obrne. Drugi, Tajsij, tu ni reduciran na boljšo verzijo profesorja

⁴ Freud je predstavil tri instance, ki človeka ženejo v etično ravnanje: idealni jaz, Ideal Jaza in Nadjaz. Za Lacana je idealni jaz odgovor na vprašanje, katera je subjektova idealna identiteta, Ideal Jaza pa odgovor na vprašanje, kateremu pogledu bo subjekt s to svojo idealno identiteto ustrezal. Žižek v tej razdelitvi prepozna razdelitev na imaginarno (idealni jaz) in na simbolno (Ideal Jaza) identifikacijo (Žižek, *Ego Ideal*).

samega. Če sta si profesor in Tajsij podobna, to ni zato, ker bi bil Tajsij zgolj manifestacija profesorjevih globoko zakopanih želja, profesorjev polno realizirani jaz, temveč zato, ker profesor sam postaja vse bolj podoben Tajsiju. Zato, ker profesor vidi v Tajsiju intenzivno in polno življenje, ki ga želi posedovati sam. Ena od ključnih kvalitiet *Potovanja* je, da profesor prek različnih signalov večinoma implicitno, pa tudi eksplicitno priznava svoje posnemanje, torej svojo sekundarnost v odnosu do Tajsija. V nasprotnem primeru nikakor ne bi mogel začeti pripovedi z izjavo, da bi bil zelo rad Tajsij (Zupan 7), s čimer pokaže refleksijo glede sebe in svoje želene identitete, kar je zmožen spoznati v retrospektivni pripovedi.

Subjekt torej najprej v drugem vidi zgolj odsev sebe, nato pa se zave, da je sam pravzaprav odsev drugega. Najprej vidi drugega kot boljšega sebe, v drugem vidi realizacijo svojih najbolj skritih želja, a se nato zave, da so se njegove najbolj skrite želje pojavile, ko se je pojavil drugi. Drugi daje subjektu glas in usmeri njegovo željo. Morda lahko na tem mestu z Girardom prepoznamo profesorjevo zgodbo glede spisov, ki jih je odnesel lastnemu profesorju, kot ostanek romantične iluzije subjekta, ki bi (si) rad dokazal svojo primarnost, originalnost oziroma prvenstvo, saj to posledično pomeni, da je drugi le njegova kopija. Morda sicer bolj uspela kopija, a še vedno kopija, saj sam ostaja tisti, ki je prvi izrazil željo – v tem primeru postati pisatelj. A bolj ko roman napreduje, vse bolj jasno tudi profesor upoveduje sebe kot tistega, ki se vzoruje po drugem, Tajsiju.

To postane očitno predvsem preko govorice. Če analiziramo profesorjev in Tajsijev govor v *Potovanju*, lahko ugotovimo, da profesor sčasoma od »svoje« govorice preide na »tajsijevščino«. Ta pojav lahko razumemo v okviru Girardovega razumevanja demonije oziroma obsedenosti:

Obsedenost lahko privzame obliko histerične *mimesis*. Subjekt se očitno ravna po nekem zunanjem vplivu: njegovi gibi so sunkoviti kot pri marioneti. Neka prisotnost očitno deluje skozi njega – bog, pošast oziroma katero koli bitje, ki je prevzelo njegovo telo. [...] Obsedenost je torej ekstremna oblika alienacije, v kateri subjekt popolnoma absorbira željo drugega. (Girard, *Monstrous* 106)

Točno to se zgodi profesorju, a ta pomembna značilnost romana je še vedno spregledana. Jasna pa postane, če primerjamo Tajsijev obisk pri profesorju s profesorjevim obiskom pri Tajsiju. Profesor na obisku pri Tajsiju zapeljuje njegovo ljubico Jakobino, a z njo govori na popolnoma enak način, na kakršnega je Tajsij govoril s profesorjevo ženo Sonjo. Profesor Jakobini prižiga cigarete, kot jih je Tajsij Sonji, ovohava jo za vratom, kot je Tajsij Sonjo, Jakobini celo obljubi, da bo zopet začel pisati in da bo svet osupnil nad njegovim talentom. A prav to je tudi Tajsij

obljubil profesorjevi ženi Sonji. V takih trenutkih Tajsji v popolnosti naseljuje profesorja.

Prevzemanje Tajsijeve dikcije se kaže v prevzemanju povsem specifičnih besed, ki se v romanu vzpostavijo kot Tajsijeva značilnost (»blazno«). Kaže se tudi v prevzemanju Tajsijevega okvira zaznavanja sveta; ko Tajsji profesorju pove svoje sinestetične sanje, v katerih ima vsaka barva svojo pomensko asociacijo, začne profesor opisovati svet z barvami na tak način, kot jih razume Tajsji. Slednjič se kaže tudi v prevzemanju Tajsijevega načina dojemanja ženske kot ljubezenskega objekta; sebe postavi na mesto umetnika, ljubljeno žensko pa na mesto muze.

Obsedenost se tu pravzaprav pokaže kot intenzivno stanje mimične želje. Ko se subjekt vedno bolj približuje modelu in mu postaja podoben, začne izkušati obsedenost. Zdi se, kot da se Tajsji povsem naseli v profesorja. Kot da je profesor kot on sam prenehal obstajati in da ga je od znotraj prevzel demon, ki govori in deluje prek njega. Obsedenost je religiozna, ritualna izkušnja, nasilna do subjektive »avtonomnosti«. A ravno ta presežek lastne subjektivnosti, ki jo je subjekt stalno iskal – izničiti lasten manko, postati (kot) nekdo drug – hkrati pomeni suspendirati lastno subjektivnost.

To pa je v Girardovi mimetični teoriji pravzaprav tudi subjektov cilj, popolna transformacija v drugega. Biti drugi, ki poseduje nekakšno polnost, ki subjektu manjka. Kot je omenil že Sartre, ki poleg Hegla, Freuda in de Rougemonta predstavlja enega pomembnejših vplivov na Girardovo teorijo – samozavedajoče se bitje, bit-za-sebe, želi izbrisati svojo zavest, ki generira njegov manko, in postati bit-na-sebi, bitje brez zavesti (Palaver 74).

Tendenco želje po samoizničenju lepo ilustrira ena od Mallarméjevih *Indijskih zgodb*. Nekoč je bil kralj, ki si je želel postati spet mlad. V iniciacijskem obredu, ko naj bi se zgodila transformacija, pa preden stopi mlad mož. Ta zabode kralja in zavzame njegovo mesto. Kralj je torej dejansko postal mlajši, želja se je uresničila, subjekt je postal drugi, a je na tej poti moral dobesedno umreti. Če se subjektova želja radikalno uresniči in dejansko postane drugi, potem to seveda pomeni, da ne more več biti on sam (Rosset 66).

Želja, razumljena na tak način, se razkrije kot želja po izničenju. To samoizničenje seveda pomeni izničenje subjekta kot subjekta manka in njegovo transformacijo v popolno bitje brez manka. Tu pa že lahko prepoznamo religiozno strukturo, željo postati bog, le da ne gre za transcendentnega boga neke religije, ampak za boga kot drugega v intersubjektivnih odnosih, ki biva s preprosto samoumevnostjo, kakršne subjekt nikakor ne more doseči.

Kvaliteta Girardove misli je, da razkrije religiozno strukturo v intersubjektivnih odnosih – da razkrije odnos človeka in boga v razmerju človeka do človeka.

Ob tem je treba poudariti, da ne obstaja zgolj en sam način, na katerega profesor postaja (kot) Tajsji, česar Girard v svoji mimetični teoriji ne razdela podrobneje. Profesor postaja Tajsji, ker ga začne odsevati, mu postajati podoben. To je, psihoanalitično rečeno, imaginarna identifikacija. Subjekt torej posnema lastnosti drugega, ki se mu zdijo najboljše, in modelira svojo identiteto po drugem. Drugi kot mimetični model želje je nekakšen psihoanalitični idealni jaz. A v *Potovanju* lahko opazimo še drug način postajanja kot občudovani model. Profesor ne postaja Tajsji le s posnemanjem njegove govornice in načina življenja, ampak tudi tako, da zamenja Tajsija na njegovem mestu. To se seveda zgodi v intersubjektivnih odnosih. Če vemo, da je Jakobina Tajsijeva ljubica in da Tajsji trdi, kako obožuje njegov genij, potem lahko ugotovimo, da je vektor Jakobinine želje, njenega občudujočega pogleda, usmerjen v Tajsija.

Drugi, še veliko učinkovitejši način, kako postati Tajsji, je torej ta, da profesor preusmeri Jakobino željo in fascinacijo s Tajsija nase. Psihoanalitično rečeno gre za simbolno identifikacijo. Profesor ni postal Tajsji le tako, da ga je posnemal, ampak tako, da je zavzel njegovo simbolno mesto – mesto občudovanega Don Juana; ta je zmožen željo ženske, ki je donedavno občudovala Tajsija, fiksirati nase ter posledično zasesti Tajsijevo mesto. A njegov odnos do Jakobine ne preseže tekme s Tajsijem, od katerega se kmalu po tej epizodi oddalji in popolnoma ponotranji boemski življenjski slog, ki ga stalno pripisuje svojemu dijaku. Tu se začne profesorjev alkoholni sprehod, kjer je reden gost pivnic, z neposrednim mnenjem in bodicami pa stalno žali uglajeni meščanski okus ter sega po skrajnih psihofizičnih doživetjih.

Ker je profesorjeva pripoved večino romana retrospektivna in je tako večina spoznavnega procesa že za njim, je zmožen v portretiranju svojega odnosa s Tajsijem vendarle ubesediti premik od drugega kot zgolj boljše realizacije samega subjekta do drugega kot tistega, ki pravzaprav subjektu predstavlja orientir za lastno identiteto, željo itd. Ko subjekt občuduje drugega, ga vzpostavi kot svojega boga. V tem primeru je njegova dolžnost iti do samega konca. Njegova dolžnost je, da v polnosti postane ta druga oseba, saj bo le tako lahko spoznal, da tudi v bogu samem obstaja manko. Le tako lahko ugotovi, da drugi ni samozadostni bog, ampak zgolj človek z mankom, podobno kot on sam.

Da tudi Tajsji ni izvorni bog, se profesorju razkrije v njenem zadnjem srečanju, po katerem se ne vidita več, profesorjeva žena Sonja pa zanosi.

A ko se zadnjič vidita, nista sama; profesor spozna tudi Tajsijevega prijatelja, slikarja iz Madrida. Ko slikar spregovori, postane več kot očitno, da je Tajsijev model. V njegovi dikciji prepoznamo Tajsijevo dikcijo; ne le v sočnosti izrazov in primerjav, temveč v tudi povsem dobesednih ponovitvah: »Genija boš uničil!« in pa v uporabi prislova »blazno«; ta se je že od začetka romana vzpostavil kot eden najznačilnejših atributov Tajsijeve govornice, ki ga je vmes prevzel tudi profesor. V prizoru, ki ga nihče od doslej omenjenih raziskovalcev ne omenja, prišlek pokaže, od kod izvira Tajsij, pokaže, da je tudi spontani in originalni Tajsij prav tako posnemovalec. Tu vidimo, da ima tudi Tajsij svojega tajsija. Tajsij tako v tem prizoru izgubi vse tisto, kar smo mu prej pripisovali – samonikli posebnost, spontani boem, izvorni bog. Odpre se perspektiva mimitične verige kot slabe neskončnosti, kot verige, ki nima svoje začetne točke, svojega originala, po katerem bi posnemali vsi ostali, ampak se zapira v dvojne medicije, kjer se mesti subjekta in modela izmenjavata.

Girard trdi, da (literarni) subjekt ob razkritju drugega kot prav takega subjekta z mankom, kot je on sam, po navadi potegne napačen zaključek, ki vodi v obsedenost z nepremagljivo oviro oziroma v mazohizem: v tem primeru izkušnja manka v drugem subjektu ne predstavlja spoznanja, da obstaja sam manko v bogu in da torej bog kot popolno bitje ne obstaja, ampak zgolj razočaranje, da je očitno naletel na lažnega boga. To perpetuira njegovo vero, da se nekje drugje že skriva pravi bog, čigar samozadostnost bo ostala za vedno neomajana in čigar pozicija bo subjektu za vedno ostala nedostopna. Subjekt ne spozna, da je njegov osebni bog prav tako bitje z mankom kot on sam in da je bila njegova zahteva po bogu nemogoča zahteva, ampak meni, da le ni našel boga, ki bi bil dovolj močan. Namesto da bi opustil iskanje bogov, se še bolj goreče obrne k njim.

Da bi še bolje razumeli to, se lahko obrnemo h klasični Sokratovi modrosti: »Vem, da nič ne vem.« Ta izrek se seveda nadaljuje: »Ti pa še tega ne.« Čeprav prvi del te trditve deluje kot lažna skromnost najmodrejšega moža antične Grčije, je vse prej kot to. Prav zato, ker Sokrat ve, da je najmodrejši in da kljub temu še vedno ne ve ničesar, lahko sklene, da drugi vedo še manj. Njegova prednost v primerjavi z drugimi tako ni v neki substancialni, vsebinski vednosti, ampak v samem načinu, na katerega vzpostavlja odnos z drugimi. Ker ve, da nihče ne ve, v drugem ne bo iskal popolnega bitja, subjekta, ki ve; zaveda se namreč, da takšen človek ne obstaja. Sokratovo (ne)vedenje ga osvobajata od malikovanja in iskanja lažnih bogov v drugih.

Potovanje na konec pomladi morda v svojem spoznanju ne gre tako daleč, konec je glede tega odprt. Profesor sicer zapusti Tajsija in se spri-

jazni s staranjem, obenem pa nakaže, da bi se kaj lahko zopet zatekel v malikovanje drugega kot boga. Zdi se, da je najdlje, kolikor lahko pride, sama refleksija glede narave želje. V zaključku romana vidi nekega drugega dijaka s svoje gimnazije in začne o njem (ironično) govoriti na način, zaradi katerega dijaka takoj povežemo s Tajsijem. Na koncu torej ne srečamo izpolnjenega, Sokratu podobnega človeka, ki je s pomočjo védenja in izkušnje dosegel novo stopnjo bivanja. Prav nasprotno, konec romana nas opomni, da višja raven bivanja, ozdravitev od mimitične želje, ni stanje, temveč proces, ki je vedno znova na preizkušnji in za katerega se je treba vedno znova boriti v vedno novih preizkušnjah.

Ko profesor opusti svojega boga, je očitno najlažja poteza iskanje novega. Ali če sklenemo z drugimi besedami: ubiti oziroma opustiti boga je lahko. Veliko težje se je spoprijeti s potrebo po bogu, ki subjekt vedno znova vrača na začetek spoznavnega procesa.

LITERATURA

- Borovnik, Silvija. »Pripovedna proza«. *Slovenska književnost 3*. Ljubljana: DZS, 2001. 146–204.
- Girard, René. *Deceit, Desire, and the Novel*. Baltimore: John Hopkins University Press, 1976.
- — —. »From Mimetic Desire to the Monstrous Double«. *Mimesis, masochism, & mime: the politics of theatricality in contemporary French thought*. Ur. Timothy Murray. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1997. 87–111.
- — —. *Resurrection from the Underground*. East Lansing: Michigan State University Press, 2012.
- Kermauner, Taras. »Ironično potovanje zaigranega človeka«. Zupan, Vitomil. *Potovanje na konec pomladi*. Ljubljana: ČGP Delo, 1985. 182–199.
- Koron, Alenka. »Nemirno iskanje moderne proze: Zupanovo pripovedništvo do *Menueta za kitaro*«. *Vitomil Zupan*. Ljubljana: Nova revija, 1993. 21–43.
- Kuret, Robert. »Hočem dobiti Sonjo nazaj ... Tajsijevo Sonjo': Ljubezen, ljubosumje in mimitična želja v Zupanovem romanu *Potovanje na konec pomladi*«. *Ljubezen v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2017. 123–126.
- Palaver, Wolfgang. *René Girard's Mimetic Theory*. East Lansing: Michigan State University Press, 2013.
- Rosset, Clement. *Realno in njegov dvojniki: esej o iluziji*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2009.
- Virk, Tomo. *Moderne metode literarne vede in njihove filozofsko teoretske osnove*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 1999.
- Zupan, Vitomil. *Potovanje na konec pomladi*. Ljubljana: ČGP Delo, 1985.
- Žižek, Slavoj. »Ego Ideal and the Superego: Lacan as a Viewer of Casablanca«. *How to Read Lacan*. New York: W. W. Norton & Co, 2007. 79–90.
- — —. *The Sublime Object of Ideology*. London: Verso, 2008.

Becoming the other, becoming the god in Vitomil Zupan's *Journey to the End of Spring*

Keywords: literature and psychoanalysis / Slovene literature / Zupan, Vitomil: *Journey to the End of Spring* / literary interpretation / mimetic desire / ideal ego / mentor-disciple / Girard, René

The article uses Girard's mimetic theory to analyze the core relationship in Vitomil Zupan's novel *Journey to the End of Spring*, namely the relationship between the professor of Slovene and his admired pupil Tajsí. Tajsí's character is analyzed with the help of Girard's concept of the model of desire. Tajsí orients professor's desire and sets an example of the desired identity (ideal ego). The professor is becoming more and more like Tajsí, and there are moments in the novel where he appears as possessed by Tajsí since he begins to speak and act like him. This is one aspect of transformation into the admired model. The mechanics of the second aspect can be understood with the help of Žižek's reading of Lacan; becoming (like) the other also means taking the other's place in the relationship structure, thus enacting symbolic identification. Doing this, the subject should realize that a full being which is not lacking does not exist.

1.01 Izvirni znanstveni članek / Original scientific article
UDK 821.163.6.09Zupan V.:159.964.2